

ВОЙНИК ДО ПОСЛЕДНИЯ ДЕН

Алберт Кеселринг

Хроника

книга първа

ПРОЗОРЕЦ
СОФИЯ, 2022

Съдържание

КНИГА ПЪРВА

<i>Въведение</i>	7
<i>Предговор</i>	14

ПЪРВА ЧАСТ

Години на война и на мир, 1904 – 1941

1. Службата ми в Кралската баварска армия и Райхсвера, 1904 – 1933	17
2. Моменти от периода в Райхсвера	25
3. Прехвърлянето ми в Луфтвафе	32
4. В Министерството на авиацията	41
5. Началник на Генералния щаб на Луфтвафе	47
6. Командващ 1-ви въздушен флот, Берлин	49
7. Полската кампания, 1939 г.	59
8. Между кампаниите. Зимата на 1939 – 1940	69
9. 2-ри въздушен флот в Западната кампания	74
10. Преди повратната точка. Лятото на 1940 г.	91
11. Операция „Морски лъв“ и Битката за Великобритания	96
12. Руската кампания до края на ноември 1941 г.	134

ВТОРА ЧАСТ

Войната в Средиземноморието, 1941 – 1942

13. Средиземноморието, 1941 – 1942	161
14. Малта или Египет? Ноември 1941 – октомври 1942 г.	189
15. Нахлуването на войските на Съюзниците в Северна Африка и битката за Тунис	223

Въведение

Мнението ми за фелдмаршал Кеселринг вероятно е различно от това на който и да е друг американец, и то има логично обяснение.

Когато през май 1945 година военните действия в Европа приключиха, за мен, като главен историк на войната, беше пределно ясно, че ако отделът ни иска да свърши работата си, ще се наложи да включим противниковите командири в операцията си. Причината беше очевидна. По-голямата част от германските бойни дневници беше заграбена от нашите войски и нямаше да бъде върната. Победената Германия нямаше да има възможност сама да напише военната си история. Следователно, ако някога се наложеше да бъдат сравнени бойните действия на противника с нашите, за да се разбере защо, кога, къде и какво се е случило със собствените ни сили, то усилието да се възстановят действията на противника, трябваше да стане съвместно начинание под мое ръководство.

Отначало началниците ми бяха скептични и реагираха със смях, или направо се обявиха против подобни действия. И все пак сътрудниците ми във военния отдел наистина разбираха колко необходимо е това. Разбираемо беше, че идеята не се приемаше особено добре от наша страна. Беше радикална. Досега никой не беше правил нещо подобно. Нямаше създадени правила, които да следваме. А и фактът, че бяхме изправени пред невиджана досега ситуация, която изискваше съвсем нови методи, не беше достатъчен, за да се преборим с обичайните административни предразсъдъци.

Оказал се в дилема, аз отидох при противниковите командири, за да разбере дали ще ни окажат необходимото съдействие. Фон Рундщет реагира с досада, съдържаност и слаб интерес, но изрази увереност, че по-голямата част от военните му колеги с готовност ще се отзоват на всеки казус, който касае професионализма им.

Майор Кенет В. Хеклър, един от моите щабни офицери, беше дясната ми ръка в проучванията. Той научи от генерал Валтер Варлимонт – заместник-началник щаб на оперативното ръководство на Вермахта, че планът е напъл-

но изпълним и че ако сме съгласни, той (Варлимонт) би желал да е първият доброволец. Когато тази информация бе съобщена на Генералния щаб, тя предизвика такъв смях от тяхна страна, какъвто и шега от командващия генерал не би могла да породи.

И все пак ние продължихме. Когато вратите по пътя ти не се отварят, понякога е добре да имаш булдозер.

Тежките условия, на които бяха подложени противниковите командири в някои от лагерите ни за военнопленници, бяха ужасяващи за всеки американец, който вярва, че народът му трябва да постъпва правилно, хуманно и с оглед на законовите норми. Аз открито се противях и отстоявах позицията си, че това отношение е погрешно и че всъщност, прилагайки го, ние унищожаваме възможността за знание, което може да се окаже също толкова полезно за нас, колкото и работата на германските учени, чиито достижения вече започвахме да използваме. В този момент получих подкрепата на висшето командване, за което бе нужно единствено да поставим въпроса. Постепенно и служейки си с хитрости, успяхме да си проправим път. Първоначално група от десет пленени командири бяха поставени под наше временно наблюдение. По-нататък броят им постоянно се увеличаваше. Разбирахме се с тези офицери, защото макар да се държахме с тях като с военнопленници, ние осъзнавахме, че са ни другари по съдба – представители на човешката раса, подложени на тежко изпитание. За да им дадат възможност да се почувстват като хора и да могат да се заловят за работата си спокойно, с ясно съзнание, хората ми им купуваха цигари, нещо сладко или сапун за бръснене със собствените си пари. Опитвахме се и да съобщим на семействата им, че са живи – молба, на която досега бяха получавали само отказ.

Тези простички мерки, както и безкористната целестремениост и прилежност на петима млади американски офицери – гореспоменатия майор *Хекълър*, майор Хауърд Хъдсън, капитан Франсис Халас, капитан Франк К. Махин и капитан Джеймс Скогинс, които се посветиха на този проект – доведоха до успех. Те всички бяха способни на човешко съчувствие и никога досега това качество не беше се отплащало толкова добре.

В процеса на работата открихме, че нашите нови „колеги“ са най-различни по дух и поведение като всяка друга група хора. Някои от тях имаха толкова голямо желание да ни се докажат, че се държаха почти угоднически.

Затова се налагаше тяхната работа да бъде под особено строг контрол. Други бяха толкова точни и изпълнителни и неизменно учтиви, сякаш си вършеха работата както обикновено, на свобода. Тези хора бяха сред най-добрите, на моменти повече от нас самите те напътстваха работата на останалите. Имаше и една малка част, които си останаха враждебни, сърдити и мълчаливи. С тях не можеше да се свърши почти никаква работа, а ние стигнахме до извода, че по всяка вероятност те са представлявали проблем и за собствените си семейства и съседи.

Споменът ми за тях е много ярък. Когато си спомням това преживяване, изключително подходящи ми се струват думите, които Доналд Ханк е казал по повод бойното поле: „Виждал съм човешките души оголени, лишени от всякакви церемониалности... Така видях кои са роби и кои свободни, кои са зверове и кои са хора, кои са отворителни и кои достойни“.

Изравняването на ранговете и нарастването на страха от трибунала за военни престъпления доведоха до изпитание на мъжеството, в което си пролича кои бяха истинските генерали, и кои просто се бяха сдобили с това звание. Вероятно такава е самото естество на лидерството. Подсъзнателно ние възприемаме като по-висш човека, който във всички обстоятелства владее себе си.

Алберт Кеселринг е всестранно развит човек. Никой друг германски командир не е имал толкова разнообразни и важни задачи в рамките на една война. Никой друг няма толкова много и толкова любопитно контрастиращи обществени репутации. Велик командир! Осъден военнопредстъпник! Привърженик на Хитлер! Безпристрастен войник! В зависимост от гледната точка Кеселринг е вдъхновяващ лидер, военнопредстъпник, достоен противник, гений на военната организация, объркан хитрец, изключителен служител, нравствено слаб човек и какво ли не още.

Тъй като фактите по въпроса са неоспорими, моето

мнение каква всъщност е истината няма никакво значение, макар да е ясно, че ако не уважавах Кеселринг и най-вече, ако не го уважавах като човек, нямаше да пиша тези редове. Нещо повече, смятам, че историята, която се разказва тук, в която той самият разсъждава за собствения си живот, е много по-сериозна основа за оценка на характера му, отколкото пристрастните присъди на съдебни трибунали и критици. Той разказва живота си, както го вижда, с обикновени, прости думи, без да мъти водата, без да се извинява. Начинът, по който разказва, е ясно отражение на неговия характер. От това, което казва, следва, че бихме могли да го освободим от ролята на гъвкав и полезен инструмент в ръцете на хитлеризма и да отречем всякакво достойнство в него. Аз самият обаче не смятам, че това е подходящо занимание.

Усмиващия се Ал, както бе известен сред хората от операцията ни, не беше сред германските генерали, с които работихме през последните месеци на 1945 година. Той беше поел командването на Западния фронт твърде късно, а нашите първоначални усилия бяха насочени към това да се справим с реалните кризи на операцията. Няколко месеца по-късно той беше изкаран от Нюрнберг и отведен в известния лагер Алендорф от двама млади възпитаници на военната академия Уест Пойнт – капитан Махин и капитан Скогинс. По това време германците вече се бяха отдръпнали от проекта. Оттеглянето на сътрудничеството им се дължеше на клеветите, които се сипеха от Нюрнберг. Току-що измъкнал се от казана на клеветата, Кеселринг беше в позиция, в която можеше или да настрои останалите срещу работата ни, или да ги поведе по пътя на разума.

Той не се „озова“ на наша страна, той директно застана до нас. От момента, в който пристигна – усмихнат, достоен, спокоен, – възните се наклониха в наша полза. По-важно от значителните му приноси към историята на военните операции на Италианския и Западния фронт беше влиянието, което имаше върху онези, които търсеха мът и се мръсеха. От една страна, то се проявяваше в личния пример, който даваше, от друга – в силата му с лекота да убеждава и желязната му логика. Всеки път, когато някой

по-своенравен се опиташе да попречи на проекта ни, казусът биваше поверен на Усмиващия се Ал. Той неизменно слагаше всички в ред.

Истинското изпитание за влиянието му върху околните дойде, когато стана публично достояние, че е заведен процес срещу него от англичаните, който ще се проведе в Италия.

Големи групи от военнопленниците в Алендорф излязоха да стачкуват и престанаха да вършат работата си, защото смятаха че това, което се извършва спрямо него, е несправедливо. По някакъв начин, който американците в лагера не можаха съвсем да разберат, Кеселринг успя да ги убеди да се върнат на работните си места. Той притежаваше онази специална сила и достойнство, които сякаш се вселяват в човека, който не смята собствената си съдба за особено важна.

По време на процеса срещу него и осъждането му аз се бях върнал в нашата страна и бях възобновил работата си на редактор. Мнението ми за присъдата му беше публикувано в „Детройт Нюз“ на 10 май 1947 година.

Според присъдата излизаше, че Кеселринг, взимайки съответните мерки, бе прекрочил границите. Но какви бяха тези граници? Не бяха определени от закона. Той просто беше изпълнил своя дълг, а дългът на войника е винаги труден, понякога жесток.

По-слаб войник би се отказал или би позволил да го смачкат. Възможно е някой по-мъдър да беше се справил по-добре и да бе обмислил по-подробно какви ответни мерки да вземе, така че те да бъдат оправдани по-късно, ако се стигне до вражески съд. Аз лично обаче се съмнявам в това. Смятам, че Кеселринг беше станал жертва на неизбежните обстоятелства и че за всеки добър командир, поставен в същата ситуация, би било невъзможно да излезе с чисти ръце.

Много други мъже имаха същите силни съмнения, че този противников командир получава необходимата елементарна справедливост, която е основният източник на добра воля в света. Някои много влиятелни лидери протестираха разгорещено. Най-спокоен от всички беше самият

Кеселринг. Той се изправяше срещу смъртта и публичното унижение с непоклатимо спокойствие на духа. Един от моите сътрудници му беше изпратил писмо, в което изразяваше съжалението си за случващото се, а Кеселринг му беше отговорил по следния начин: „Гледам на това като на битка. Идва моментът, в който командирът е чул най-добрите съвети на всички останали, премислил и претеглил е всички фактори и му остава да направи само едно-единствено нещо – да се вгледа дълбоко в сърцето си“.

Много от нещата, които той казва в тази книга, в този свой анализ, носят същия висок и ясен тон. Възвишените фрази са често срещани сред генералите. Обикновено те по никакъв начин не отразяват вътрешната философия на автора. Достатъчно е да се каже, че Кеселринг живее в унисон с всичко, което проповядва и вярва. Голяма част от силата му идва от спокойствието на духа му, което се изразява в неговата откровеност.

Как тогава можем да си обясним тези негови лични добродетели с безпрекословното му посвещаване на нацистка Германия? Въпросът за военната преданост е един от най-сложните. Дължи ли войникът сляпа вярност на своите висшестоящи, или трябва да бъде готов да мисли и разсъждава отвъд границите на професионалното? Едната гледна точка е, че все пак трябва да има място за индивидуално разсъждение, защото непреклонната непоколебимост може да се превърне в слуга на злото. Другата гледна точка е, че без абсолютна преданост една военна система е уязвима от анархията.

За човек като Кеселринг не можеше да има средно положение. Такава беше неговата природа. Той не можеше да смени позицията си, както го направиха мъжете, отговорни за заговора от 20 юли*, да се извърта като Ромел, да се скрие в палатката си като Рундщет и да бъде непостоянен като Гудериан. Неговата задача беше да води битката. Той смяташе за свой дълг да не помръдва от позицията си.

Доста често се оказва, че войник, който има силно оп-

* Заговорът от 20 юли, известен също като „Операция Валкирия“, е опит за държавен преврат и убийството на Адолф Хитлер. – Бел. прев.

ростен идеал за дълг, има и непоклатима вяра в правотата на каузата.

Точно така беше с Кеселринг. Вероятно от ограничената американска гледна точка неговата сила се оказва слабост. Но той не можеше да изневери на характера си, както не го е направил и в тази книга. Едно изречение което той пише към края на книгата, би било чудесно начало за нея: „На младите хора бих казал, че смисълът на живота е да се опитваме да постъпваме правилно и справедливо и че никой на този свят не е съвършен“.

Вярвам, че той се е водил от този принцип като по Полярната звезда. Неговото командване ще бъде добре изучено през следващите години. Той остави следа върху всеки, който го среща. Той отдавна беше спечелил голямата битка в себе си, което му позволи да премине през жестоките съдебни процеси в следвоенните години със сила и кураж.

С. Л. А. Маршал
Главен историк на бойните действия в Европа
Детройт, Мичиган
Декември, 1953

Предговор

Най-сетне бях освободен от затвора на 23 октомври 1952 година, а малко след това бях и напълно оправдан. Годишите, които прекарах зад решетките, бяха път, който трябваше да измина, преди да започна да разгадавам тайните на своя живот – или поне така ми се струва днес, след като вече съм имал възможност да използвам тези години за размисъл. През този период миналото привличаше мислите ми като магнит. Исках да си изясня миналите събития с надеждата да разбера днешния ден и да имам вяра в утрешния.

След първата година (в американския лагер за военнопленници в Мондорф, близо до Люксембург, и следствия арест в Нюрнберг, където имахме право единствено тайно да зърнем за миг американския военен вестник „Звезди и райета“) имах възможност от средата на 1946-а нататък да изучавам трудове, посветени на военната наука. Вестници, периодични издания и книги от много различни страни също ми помогнаха да стигна до по-задълбочено разбиране на съвременните събития и тенденции.

Чрез чуждестранните публикации аз се запознах с американски, английски, френски, швейцарски, италиански и макар и в по-малка степен, съветски идеи. Цензурираната германска преса не можеше да ми предложи много, следователно бях безкрайно благодарен за огромното изобилие от чуждестранни вестници, чрез които, макар да бях откъснат от света, имах достъп до всички въпроси, които ме интересуваха и които смятах, че са предадени достатъчно точно. Въпреки това по-голямата част от тях бяха неприятни за четене. Новинарските статии са полезни само когато единствената им цел е да казват истината. Много от онези „истински“ доклади обаче можеха да те накарат да се почувстваш неудобно.

Докато в другите страни много от главните актьори в драмата бяха изрисували възможно най-ярките картини, що се касае до тяхната гледна точка, спомените на главните герои в германската фабула липсваха. Затова в данните на историците липсваше един съществен елемент. Много хора